

ความฉลาดทางด้านอารมณ์ของนักเรียนแพทย์ทหารชั้นปีที่ 5 วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า

พ.ท. อรัญญา ทรัพย์พ่วง Lt.Col. M.S.W* พ.ท. จิรฉัตร ถิ่นไพโรจน์ Lt.Col. M.S.**
พ.อ. รังสิมา อิงอร่าม Col. M.D* สุนทรภรณ์ ทองไสย PhD in Nursing***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางด้านอารมณ์ที่ประกอบไปด้วย ด้านเก่ง ดีและมีสุขของนักเรียนแพทย์ทหารชั้นปีที่ 5 วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า 2) เพื่อศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางด้านอารมณ์ของนักเรียนแพทย์ทหาร ชั้นปีที่ 5 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 102 นาย โดยใช้ แบบสอบถามที่ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามความฉลาดทางด้านอารมณ์ของ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2543 เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบค่าที (t-test) ไคแอสควร์ (Chi-square) และสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation coefficient)

ผลการวิจัย มีดังนี้

1. นักเรียนแพทย์ทหารชั้นปีที่ 5 วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้ามีความฉลาดทางด้านอารมณ์ โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ คิดเป็นร้อยละ 56.86 มีความฉลาดทางด้านอารมณ์ด้านดีอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 76.47 มีความฉลาดทางด้านอารมณ์ด้านเก่งและความฉลาดทางด้านอารมณ์ด้านสุขอยู่ในระดับเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 57.84 เท่ากัน

2. ทางด้านปัจจัย ที่มีผลต่อความฉลาดทางด้านอารมณ์ของนักเรียนแพทย์ทหารชั้นปีที่ 5 วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า พบว่า ปัจจัยด้าน เพศ เกรดเฉลี่ยเฉลี่ยสะสม สถานภาพของนักเรียน บรรยากาศในการเรียน (Educational environment) และเครือข่ายทางสังคม (Support system) ไม่มีผลต่อความฉลาดทางด้านอารมณ์ (คะแนน EQ รวม) ยกเว้นปัจจัยในเรื่องความชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้าหรือกิจกรรมนอกหลักสูตรที่มีผลต่อความฉลาดทางด้านอารมณ์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีความชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้าหรือกิจกรรมนอกหลักสูตร มีคะแนนการประเมินความฉลาดทางด้านอารมณ์เฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ $P < .05$

คำสำคัญ : ความฉลาดทางอารมณ์ นักเรียนแพทย์ทหาร

* อาจารย์ประจำภาควิชาเวชศาสตร์ฟื้นฟู วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า

** อาจารย์ประจำภาควิชาจิตเวชและประสาทวิทยาวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า

*** พยาบาลวิชาชีพ กลุ่มวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร

Emotional Quotient in medical cadets of the fifth year Phramongkutklao College of Medicine

Arunya Suppuang Lt. Col. M.S.W* Jirachat Tinpairoj Lt.Col M.S**
Rungsima Ing-arahm Col. M.D* Soontareeporn Thongsai PhD***

Abstract

This descriptive research aimed to 1.) study the level of emotional quotient that consists of intelligence good and happiness of the military medical students at grade 5 Phramongkutklao College of medicine, and to 2.) study the factors that effected on the emotional quotient of military medical students at grade 5.

There were 102 participants enrolled to the study. The instrument used to gather data included the questionnaires which consisted of 2 parts enquiring about personal data and emotional quotient assessment questionnaires which was developed by the Department of Mental Health The Ministry of public health (2000). However, it was test for reliability and validity the Cronbach's alpha reliability coefficient value was 0.86. The percentage, mean, T-test, chi-square and Pearson correlation coefficient were used to analyze the data.

Research results showed

1. The results of this study showed that the medical cadets of the fifth year at Phramongkutklao College of Medicine had an overall of good emotional quotient level higher than normal at 56.86% which was higher than normal curve criteria (76.47 %), whereas focused on the emotional quotient and emotional quotient of happiness were rate on a regular basis at 57.84%.

2. In term of factors that affected on the emotional Quotient of the medical cadets of the fifth year at Phramongkutklao College of Medicine, there were gender, average grade point, student status, educational environment and support system affected on the overall of the emotional quotient. Except for participant those keen to participate to the course activities had an average emotional quotient score statistical significance higher than those not participate at $P < .05$

Keywords : emotional quotient

---

* Department of Physical Medicine and Rehabilitation, Phramongkutklao College of medicine and Hospital

** Department of Psychiatry and Neurology, Phramongkutklao College of medicine and Hospital

*** Department of Nursing, Faculty of Nursing, Naresuan University

ความเป็นมาและความสำคัญ

วิชาชีพแพทย์เป็นวิชาชีพที่ประชาชนและสังคมให้ความสำคัญในฐานะที่เป็นวิชาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถสูงในการดูแลชีวิตของผู้ป่วย แพทย์จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถสูง มีความเสียสละ อดทน ผู้เรียนวิชาการแพทย์ต้องได้รับการศึกษาและฝึกหัดความรู้อย่างถูกต้องแม่นยำและชัดเจน เพราะเกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์ นอกจากนี้ยังเป็นวิชาชีพที่ต้องเสียสละเป็นอย่างสูง มีจิตใจเมตตา กรุณาและพร้อมจะช่วยเหลือผู้ป่วยทุกคนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ผู้ที่จะสามารถประกอบวิชาชีพแพทย์ได้จะต้องผ่านการเรียนและการประเมินผลตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต โดยนักเรียนแพทย์หรือนักศึกษาแพทย์ต้องผ่านการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่จะหล่อหลอมให้นักเรียนแพทย์หรือนักศึกษาแพทย์ได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพทั้งทางด้านความรู้ เจตคติ ต่อวิชาชีพ ต่อผู้ร่วมงานและผู้ป่วย

ดังนั้นบุคคลมีสติปัญญาสูงเพียงอย่างเดียวย่อมไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ดีต่อสังคมและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตได้ อาจเพราะการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตได้นั้น ส่วนหนึ่งต้องประกอบด้วย ความฉลาดทางด้านอารมณ์ หรือ เซว้อารมณ์ ที่หมายถึงความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุขจากการกระทำนั้นด้วยเช่นกัน²

กิบส์ (Gibbs)³ เสนอว่าเซว้อารมณ์มีส่วนให้คนประสบความสำเร็จในชีวิตเพียงร้อยละ 20 แต่ความฉลาดทางด้านอารมณ์มีส่วนถึงร้อยละ 80 โกลแมน (Goldman)⁴ เชื่อว่าความฉลาดทางด้านอารมณ์ไม่เพียงแต่เป็นส่วนทำนายความสำเร็จในการทำงาน แต่เป็นสิ่งที่บุคคลควรมีหรือพัฒนาให้มากขึ้นเพื่อความสุขในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ได้ให้

ความหมายของของความฉลาดทางด้านอารมณ์ คือ ความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นเพื่อการสร้างแรงจูงใจในตนเอง และความสามารถในการจัดการอารมณ์ของตน และอารมณ์ที่เกิดจากความสัมพันธ์ต่างๆ ได้ตามแนวคิดของโกลแมน (Goldman)⁴ แบ่งความฉลาดทางด้านอารมณ์เป็น 5 มิติ คือ

1. การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) หมายถึง การตระหนักรู้ถึงความรู้สึก ความชอบ ความสามารถและคุณค่าตนเอง
2. การควบคุมตนเอง (Self-regulation) หมายถึง การจัดการกับอารมณ์ แรงกระตุ้นและความรับผิดชอบของตนเองได้อย่างเหมาะสม
3. การจูงใจตนเอง (Self-motivation) หมายถึง การสร้างแรงจูงใจเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ดี
4. การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Empathy) หมายถึง ความห่วงใย ตระหนักรู้ถึงความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น
5. ทักษะทางสังคม (Social Skills) หมายถึง ทักษะหรือความสามารถในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและแสวงหาความร่วมมือจากผู้อื่นได้

อนึ่ง การคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นนักศึกษาแพทย์ในประเทศไทยปัจจุบัน มุ่งเน้นความสามารถทางวิชาการซึ่งวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสำคัญ ทำให้มีนักศึกษาแพทย์จำนวนมากมีสติปัญญาดี สอบได้คะแนนสูง แต่มักประสบปัญหาในการปรับตัวขณะทำการศึกษา ประกอบกับหลักสูตรการเรียนแพทย์นั้นไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องความฉลาดทางด้านอารมณ์ ดังนั้นจึงพบว่ามีแพทย์จำนวนหนึ่งที่ขาดทักษะในการดำเนินชีวิตและส่งผลให้เกิดเป็นปัญหาในเรื่องส่วนตัวที่โดยมักพบบ่อย ได้แก่ แพทย์ทำร้ายตัวเองหรือคู่สมรส เกิดปัญหาระหว่างแพทย์และผู้ป่วย นอกจากนี้มีสถิติจำนวน 202 เรื่อง เกี่ยวกับการรับเรื่องร้องทุกข์ต่อแพทยสภา กรณีความผิดทางจริยธรรมของ

แพทย์ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ.2553-กันยายน พ.ศ.2554 หรือจากสถิติการถูกฟ้องร้องต่อศาลของ แพทย์สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2539-2554 แบ่ง เป็นคดีแพ่ง 162 คดี และคดีอาญา 20 คดี⁵

จากการศึกษาของ ศรีเรือน แก้วกั้วาน⁶ พบว่า การเลือกศึกษาในคณะแพทย์ส่วนหนึ่งมาจากกระแสความนิยมของสังคม จำนวนนักศึกษาที่เข้าศึกษาคณะแพทยศาสตร์จำนวนไม่น้อยเป็น นักศึกษากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ย(GPA) ระดับ 3.00-4.00 ซึ่งมากกว่านักศึกษาคณะอื่น นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษาแพทย์ร้อยละ 23.4 มีความรู้สึกว่า ตนเลือกอาชีพไม่เหมาะกับนิสัยตน แต่เพราะเลือกตามกระแสสังคมหรือเป็นไปตามกระแสค่านิยมของสังคมจึงอาจทำให้ขาดคุณสมบัติที่จำเป็นในการเรียนแพทย์ เช่น ความอดทนความเสียสละ และความเมตตา ปัจจุบันยังไม่มีการวัดความฉลาดทางด้านอารมณ์ของนักศึกษาที่สอบเข้าศึกษาในคณะแพทยศาสตร์

ทั้งนี้จากการทบทวนการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางด้านอารมณ์นั้นส่วนใหญ่ทำการศึกษาในกลุ่มนักศึกษาแพทย์สถาบันต่าง ๆ ซึ่งเป็นพลเรือน แต่ยังไม่พบมีผู้ศึกษาความฉลาดทางด้านอารมณ์ในนักเรียนแพทย์ทหารซึ่งมีบริบทและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากสถาบันแพทย์อื่นๆ อีกทั้งการเรียนในโรงเรียนแพทย์เป็นการเรียนที่มีความเครียดสูง นักเรียนแพทย์อาจมี ปัญหาเรื่องการปรับตัวต่อการเรียน การปรับตัวต่อเพื่อน ซึ่งนักเรียนแพทย์ทหารวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้านอกจากจะมีปัญหาเรื่องการปรับตัวต่อการเรียน การปรับตัวต่อเพื่อนแล้วยังพบว่ามีความเครียดเนื่องจากประเพณีปฏิบัติที่กระทำต่อกันมาระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง กฎระเบียบวินัยทางทหารและระเบียบปฏิบัติประจำ (รปจ.) บรรยากาศการเรียนหรือกิจกรรมนอกหลักสูตรที่มากเกินไป ปัญหาในการปรับตัวเข้าหาอาจารย์ การขาดความเป็นส่วนตัว หรือแม้แต่ปัญหาทาง

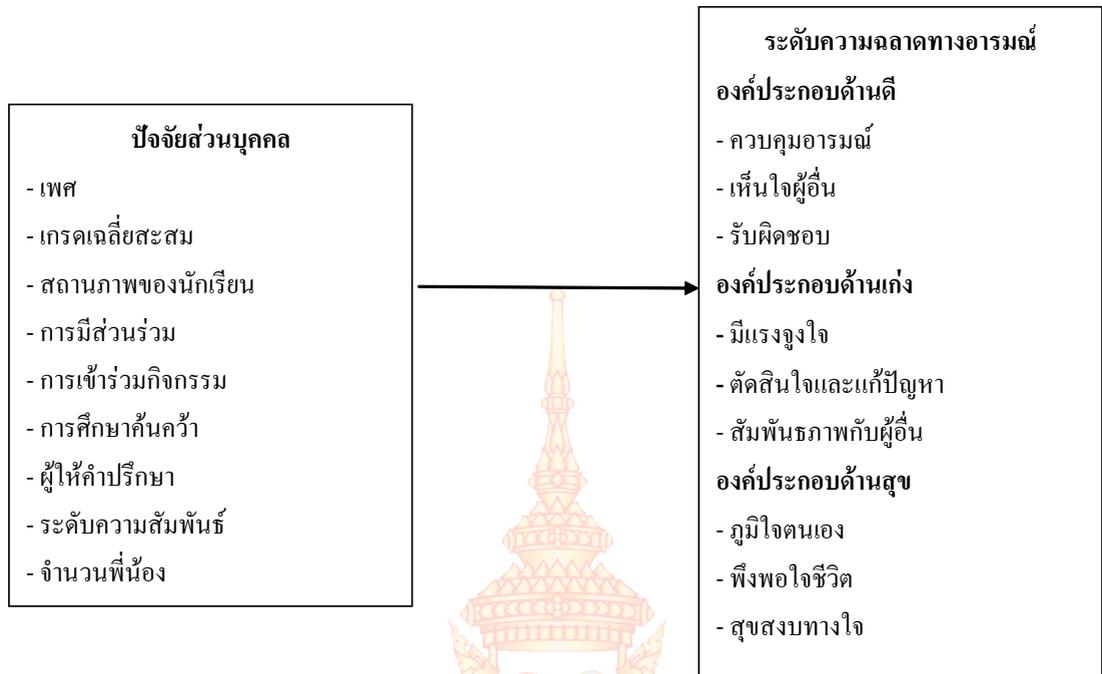
ด้านเครือข่ายทางด้านสังคม เมื่อเกิดปัญหาที่มีระบบของการแก้ปัญหาอย่างไร เช่น จากเพื่อน จากรุ่นพี่ หรืออาจารย์ที่ปรึกษาให้คำปรึกษา

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาถึงความฉลาดทางด้านอารมณ์ของนักศึกษาแพทย์ ที่ศึกษาในวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้าซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีการผลิตแพทย์ทหารเพียงแห่งเดียวในประเทศไทย ที่มีการเรียนการสอนตามหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตและการเรียนการสอนและการใช้ชีวิตประจำวันในระเบียบวินัยทหาร โดยเลือกศึกษาความฉลาดทางด้านอารมณ์ของนักเรียนแพทย์ทหารชั้นปีที่ 5 ทั้งนี้เนื่องจากเป็นนักศึกษา ชั้นปีที่ผ่านกระบวนการเป็นนักเรียนแพทย์ทหารมาแล้ว 4 ปี บรรลุนิติภาวะแล้ว มีการปรับสภาพเป็นนักเรียนแพทย์ทหาร ดูแลรักษาผู้ป่วยภายใต้การกำกับดูแลของอาจารย์แพทย์มาแล้ว 1 ปี สามารถเข้าใจตนเองและตัดสินใจด้วยตนเองได้ในระดับหนึ่ง ดังนั้นหากทราบถึงความฉลาดทางด้านอารมณ์ของนักเรียนแพทย์ทหารชั้นปีที่ 5 วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ก็จะสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนทางในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม หรือหากิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เอื้อให้นักเรียนแพทย์ทหารได้พัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางด้านอารมณ์ที่ประกอบไปด้วย ด้านเก่ง ดี และมีสุข ของนักเรียนแพทย์ทหารวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2555
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางด้านอารมณ์ของนักเรียนแพทย์ทหาร วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2555

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ทำการสำรวจกลุ่มนักเรียนทั้งหมดในหลักสูตรนักเรียนแพทย์ทหาร วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้าชั้นปีที่ 5 จำนวน 102 คน ซึ่งใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้แบบสอบถามที่ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามความฉลาดทางด้านอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2543 และนำมาทดสอบค่าความเชื่อมั่นทั้งชุดแบบสอบถามเป็น 0.82

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ปรับปรุงมาจาก แบบสอบถามความฉลาดทางด้านอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2543 ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความฉลาดทางด้านอารมณ์ ที่ผู้วิจัยและคณะได้ปรับปรุงขึ้นมาใหม่ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ข้อ 1, 4, 6, 7, 10, 12, 14, 15, 17, 20, 22, 23, 25, 28, 31, 32, 34, 36, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 46, 48, 49 และ 50

ตอบไม่จริง	ให้	1	คะแนน
จริงบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้	3	คะแนน
จริงมาก	ให้	4	คะแนน

ข้อ 2, 3, 5, 8, 9, 11, 13, 16, 18, 19, 21, 24, 26, 27, 29, 30, 33, 35, 37, 40, 45, 47, 51 และ 52

ตอบไม่จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบางครั้ง	ให้	3	คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้	2	คะแนน
จริงมาก	ให้	1	คะแนน

การแปลผล จะพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยที่ผู้ตอบทำได้ เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงคะแนนปกติที่กำหนดไว้ ซึ่งผลการประเมินที่ได้ กรมสุขภาพจิตไม่ได้ใช้วินิจฉัยสิ่งผิดปกติ แต่จะเน้นเรื่องการเข้าใจความสามารถทางอารมณ์ทั้งที่เป็นศักยภาพและจุดด้อย เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาให้ดีขึ้น โดยมีเกณฑ์ปกติของคะแนนความฉลาดทางด้านอารมณ์ของกรมสุขภาพจิตสำหรับกลุ่มตัวอย่างอายุ 18-25 ปี ดังนี้²

องค์ประกอบด้านดี

ด้านการควบคุมตนเอง ช่วงคะแนนปกติ คือ 14-18 คะแนน

ด้านเห็นใจผู้อื่น ช่วงคะแนนปกติ คือ 16-20 คะแนน

ด้านรับผิดชอบ ช่วงคะแนนปกติ คือ 17-23 คะแนน

องค์ประกอบด้านเก่ง

ด้านมีแรงจูงใจ ช่วงคะแนนปกติ คือ 15-21 คะแนน

ด้านตัดสินใจและแก้ปัญหา ช่วงคะแนนปกติ คือ 14-20 คะแนน

ด้านสัมพันธภาพ ช่วงคะแนนปกติ คือ 15-21 คะแนน

องค์ประกอบด้านสุข

ด้านภูมิใจตนเอง ช่วงคะแนนปกติ คือ 9-13 คะแนน

ด้านพอใจในชีวิต ช่วงคะแนนปกติ คือ 16-22 คะแนน

ด้านสุขสงบทางใจ ช่วงคะแนนปกติ คือ 15-21 คะแนน

เกณฑ์การวัดระดับคะแนนความฉลาดทางด้านอารมณ์ของกรมสุขภาพจิตสำหรับกลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 18-25 ปี ดังนี้²

คะแนนรวมสูงกว่า 170 คะแนน หมายถึง มีความฉลาดทางด้านอารมณ์สูงกว่าปกติ

คะแนนรวมตั้งแต่ 138-170 คะแนน หมายถึง มีความฉลาดทางด้านอารมณ์ปกติ

คะแนนรวมต่ำกว่า 138 คะแนน หมายถึง มีความฉลาดทางด้านอารมณ์ต่ำกว่าปกติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและคณะได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนแพทย์ทหารวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้าที่ขึ้นเรียนที่ภาควิชาเวชศาสตร์ฟื้นฟู วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้าทั้งหมด จำนวน 102 คน แจกแบบสอบถาม ซึ่งมีจำนวน 52 ข้อ โดยแต่ละคำถามให้ผู้ตอบเลือกประเมินตนเองที่ตรงกับพฤติกรรมของผู้ตอบมากที่สุด โดยมีข้อเลือก 4 ตัวเลือก คือ ไม่จริง จริง บางครั้ง ก่อนข้างจริง และจริงมาก

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

หลังผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้าแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ขั้นตอนการเก็บรวบรวม และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย โดยเก็บเป็นความลับ และไม่ส่งผลต่อกระบวนการเรียนการสอนแต่อย่างใด ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ด้วยความสมัครใจ โดยได้รับการชี้แจงให้ทราบว่า ในขณะที่ตอบแบบสอบถามการวิจัยหากมีข้อสงสัยสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ตลอดเวลา ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้จะนำส่งไปยังศูนย์บริหารข้อมูลด้านการวิจัย วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้าโดยตรง เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยต่างๆ เช่น ใบยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัย หลังจากที่มีการลงชื่อกำกับยินยอมแล้วจะถูกเก็บใส่ซองปิดผนึกอย่างมิดชิด เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย ผู้วิจัยจึงให้เซ็นใบยินยอมและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจะได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและบันทึกในรูปแบบของแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สำเร็จรูป SPSS V.20 จากนั้นนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติดังนี้

1) ใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด เพื่อแสดงผลข้อมูลทั่วไป

2) ใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square) เพื่อเปรียบเทียบลักษณะข้อมูลพื้นฐานที่เป็นข้อมูลเชิงกลุ่ม และใช้สถิติการทดสอบค่าที (Unpaired t-test) ในกรณีที่เป็นข้อมูลต่อเนื่อง

3) ใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation coefficient) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับระดับความฉลาดทางด้านอารมณ์ โดยพิจารณาว่า มีนัยสำคัญทางสถิติต่อเมื่อมีค่า P-value < .05

ผลการศึกษา

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากผลสรุปงานวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างเกินกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศชาย จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 61.76 และเป็นเพศหญิง 39 คน คิดเป็นร้อยละ 38.24 มีเกรดเฉลี่ยเฉลี่ยสะสม 2.96

คะแนน โดยมีเกรดเฉลี่ยเฉลี่ยสะสมต่ำสุดเท่ากับ 2.00 และเกรดเฉลี่ยสูงสุด 3.93 คะแนน ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาแพทยศาสตร์ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 74.51 และเป็นนักเรียนแพทยศาสตร์ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 25.49

บรรยากาศในการเรียน (Educational environment) พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 92 คน ร้อยละ 90.20% มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของ ววม. หรือกิจกรรมนอกหลักสูตร โดยกลุ่มตัวอย่างมีความชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของ ววม. หรือกิจกรรมนอกหลักสูตร จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 93.14 แบ่งเป็นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากอินเทอร์เน็ต หรือตำราต่างประเทศ จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 96.04

เครือข่ายทางสังคม (Support system) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 92.16 จะมีเพื่อน รุ่นพี่ หรืออาจารย์ที่ปรึกษาให้คำปรึกษา เวลาเกิดปัญหาทางด้านการเรียนหรือเมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ ซึ่งความสัมพันธ์ในครอบครัว และฐานะของครอบครัว ของกลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดนั้นอยู่ในระดับดี โดยจำนวนพี่น้องของกลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่าง 1-4 คน และมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกคนเดียวอยู่จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.80 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดง จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป (N = 102)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	63	61.76
หญิง	39	38.24
เกรดเฉลี่ยเฉลี่ยสะสม (GPAX)		
<2.5	8	7.84
2.5-2.99	44	43.14
3.00-3.49	37	36.27
3.50+	13	12.75
Mean±SD		2.96±0.38
สถานภาพของนักเรียน		
นักเรียนแพทยศาสตร์	26	25.49
นักศึกษาแพทยศาสตร์	76	74.51
การมีส่วนร่วม		
มีส่วนร่วม	92	90.20
ไม่มีส่วนร่วม	10	9.80
การเข้าร่วม		
ชอบ	95	93.14
ไม่ชอบ	7	6.86
การค้นคว้า		
มี	97	96.04
ไม่มี	4	3.96
ผู้ให้คำปรึกษา		
มี	94	92.16
ไม่มี	8	7.84
ระดับความสัมพันธ์		
ดี	100	99.01
ไม่ดี	1	0.99
จำนวนพี่น้อง		

(ตารางที่ 1 ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ถูกคนเดียว	10	9.80
1	28	27.45
2	30	29.41
3	25	24.51
4	9	8.82
เศรษฐฐานะ		
ดี	96	96.00
ไม่ดี	4	4.00

2. ระดับความฉลาดทางด้านอารมณ์ที่ประกอบไปด้วยความดี เก่ง และสุข ของนักเรียนแพทย์ทหารชั้นปีที่ 5 วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า พบว่าระดับ EQ รวม ของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับสูงกว่าปกติถึงร้อยละเอ็ดแสดงในตารางที่ 2 จำแนกตามองค์ประกอบรายด้าน

ตารางที่ 2 แสดงระดับความฉลาดทางด้านอารมณ์จำแนกตามองค์ประกอบด้านความดี เก่ง และสุข

องค์ประกอบ	ต่ำกว่าปกติ	เกณฑ์ปกติ	สูงกว่าปกติ	Mean±SD	แปลผล
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)		
EQ รวม	5(4.90)	39(38.24)	58(56.86)	170.83±16.41	สูงกว่าปกติ
ด้านดี	2(1.96)	22(21.57)	78(76.47)	60.92±5.19	สูงกว่าปกติ
ควบคุมอารมณ์	2(1.96)	33(32.35)	67(65.69)	19.45±2.25	สูงกว่าปกติ
เห็นใจผู้อื่น	3(2.94)	59(57.84)	40(39.22)	19.66±2.22	ปกติ
รับผิดชอบ	2(1.96)	80(78.43)	20(19.61)	21.81±2.10	ปกติ
ด้านเก่ง	3(2.94)	59(57.84)	40(39.22)	56.77±6.64	ปกติ
มีแรงจูงใจ	3(2.94)	74(72.55)	25(24.51)	19.47±2.68	ปกติ
ตัดสินใจและแก้ปัญหา	4(3.92)	73(71.57)	25(24.51)	18.75±2.58	ปกติ
สัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น	7(6.86)	80(78.43)	15(14.71)	18.56±2.73	ปกติ
ด้านสุข	5(4.90)	59(57.84)	38(37.25)	53.14±6.52	ปกติ
ภูมิใจตนเอง	2(1.96)	62(60.78)	38(37.25)	12.71±2.04	ปกติ
พึงพอใจชีวิต	4(3.92)	78(76.47)	20(19.61)	20.21±2.38	ปกติ
สุขสงบทางใจ	4(3.92)	60(58.82)	38(37.25)	20.23±2.95	ปกติ

จากผลสรุปงานวิจัยพบว่าระดับ EQ รวมของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับสูงกว่าปกติ (คะแนนเฉลี่ย 170.83 16.41 คะแนน) และเมื่อแยกพิจารณาองค์ประกอบรายด้านพบว่า ด้านดีมีคะแนนอยู่ในระดับสูงกว่าปกติเช่นกัน ส่วนด้านเก่งและด้านสุขนั้นมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับเกณฑ์ปกติ (คะแนนเฉลี่ย 60.92 5.19, 56.77 6.64 และ 53.14 6.52 คะแนน ตามลำดับ) ดังรายละเอียด

ด้านดี ประกอบไปด้วย ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง มีคะแนนอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ (คะแนนเฉลี่ย 19.45 2.25) การรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีคะแนนอยู่ในระดับเกณฑ์ปกติ (คะแนนเฉลี่ย 19.66 2.22 และ 21.81 2.10 คะแนน ตามลำดับ)

ด้านเก่ง ประกอบไปด้วย ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ ความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาและการแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น มีคะแนนอยู่ในระดับเกณฑ์ปกติ (คะแนนเฉลี่ย

19.47 2.68, 18.75 2.58 และ 18.56 2.73 คะแนน ตามลำดับ)

ด้านสุข ประกอบไปด้วย ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ทั้งในแง่ การภูมิใจในตนเอง ความพึงพอใจในชีวิต และความสนุกสนานทางใจ มีคะแนนอยู่ในระดับเกณฑ์ปกติ (คะแนนเฉลี่ย 12.71 2.04, 20.21 2.38 และ 20.23 2.95 คะแนน ตามลำดับ)

3. ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางด้านอารมณ์ของนักเรียนแพทย์ทหาร ชั้นปีที่ 5

ในด้านของปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางด้านอารมณ์พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความฉลาดทางด้านอารมณ์ของนักเรียนแพทย์ ชั้นปีที่ 5 ได้แก่ เพศ เกรดเฉลี่ยสะสม สถานภาพของนักเรียน บรรยากาศในการเรียน (Educational environment) และเครือข่ายทางสังคม (Support system) กับผลการประเมินความฉลาดทางด้านอารมณ์ หรือ คะแนน EQ รวม จำแนกตามองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางด้านอารมณ์ (EQ รวม) ของนักเรียนแพทย์ทหาร ชั้นปีที่ 5 (N = 102)

ข้อมูลทั่วไป	n	Mean±SD	t/F	df	p-value
เพศ			0.266	100	0.791
ชาย	63	171.17±16.89			
หญิง	39	170.28±15.82			
เกรดเฉลี่ยสะสม (GPAX)†			0.185	101	0.831
<2.5	8	169.88±10.08			
2.5-2.99	44	171.98±14.54			
3.00+	50	169.98±18.80			
สถานภาพของนักเรียน			0.778	100	0.438
นักเรียนแพทย์ทหาร	26	173.00±17.45			
นักศึกษาแพทย์ทหาร	76	170.09±16.10			

(ตารางที่ 3 ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	n	Mean±SD	t/F	df	p-value
การมีส่วนร่วม			1.940	100	0.055*
มีส่วนร่วม	92	171.86±15.69			
ไม่มีส่วนร่วม	10	161.40±20.64			
การเข้าร่วม			2.78	100	0.006*
ชอบ	95	172.02±15.76			
ไม่ชอบ	7	154.71±17.81			
การค้นคว้า			1.581	99	0.117
มี	97	171.58±15.98			
ไม่มี	4	158.50±22.37			
ผู้ให้คำปรึกษา			-0.141	100	0.888
มี	94	170.77±16.44			
ไม่มี	8	171.63±17.23			
ระดับความสัมพันธ์			-	-	-
ดี	100	170.67±16.54			
ไม่ดี	1	-			
จำนวนพี่น้อง†			2.451	101	0.091
ไม่มี	10	161.00±19.80			
1 คน	28	169.61±15.44			
2 คน ขึ้นไป	64	172.91±15.92			
เศรษฐกิจ			0.711	98	0.478
ดี	96	171.22±16.22			
ไม่ดี	4	165.25±22.25			

Independent t-test

† One way ANOVA

* p < .05

ความฉลาดทางด้านอารมณ์โดยรวม (EQ รวม)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางด้านอารมณ์ (EQ รวม) พบว่า ปัจจัยด้านเพศ เกรดเฉลี่ยเฉลี่ยสะสม สถานภาพของนักเรียน บรรยากาศในการเรียน (Educational Environment) และเครือข่ายทางสังคม (Support System) ไม่มีผลต่อความฉลาดทางด้านอารมณ์ นั่นคือ คะแนน EQ รวม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ยกเว้นปัจจัยในเรื่องความชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า หรือกิจกรรมนอกหลักสูตรที่มีผลต่อความฉลาดทางด้านอารมณ์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีความชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า หรือกิจกรรมนอกหลักสูตร มีคะแนนการประเมินความฉลาดทางด้านอารมณ์เฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 (คะแนนเฉลี่ย 172.02 15.76 เทียบกับ 154.71 17.81 คะแนน)

การอภิปรายผล

ระดับความฉลาดทางด้านอารมณ์

จากการศึกษาพบว่านักเรียนแพทย์ทหาร ชั้นปีที่ 5 วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ปีการศึกษา 2556 ส่วนใหญ่มีความฉลาดทางด้านอารมณ์อยู่ในระดับสูงกว่าปกติแสดงให้เห็นว่านักเรียนแพทย์ทหารชั้นปีที่ 5 ส่วนใหญ่สามารถที่จะเรียน ดำเนินชีวิตและทำงานให้ประสบความสำเร็จได้ นอกจากนี้ยังอาจสรุปได้อีกว่า ในภาพรวมของวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้าสามารถจัดระบบการศึกษาและสภาพแวดล้อมต่างๆ อยู่ในเกณฑ์ที่ดี สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนแพทย์ทหารชั้นปีที่ 5 รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ระดับความฉลาดทางด้านอารมณ์ของนักเรียนแพทย์ทหารชั้นปีที่ 5 อยู่ในระดับสูงกว่าปกตินั้นสอดคล้องกับการศึกษาของสุธีร์ อินตะประเสริฐและคณะ¹ ซึ่งได้ทำการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างระดับความฉลาดทางด้านอารมณ์และระดับความเครียดของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่พบว่า นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่มีระดับความฉลาดทางด้านอารมณ์ในระดับสูงและมีความเครียดอยู่ในเกณฑ์ปกติ และภรณ์ เอื้อจรสพันธุ์และคณะ⁷ ได้ทำการศึกษาระดับความฉลาดทางด้านอารมณ์ของนักศึกษาแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2549 พบว่าคะแนนความฉลาดทางด้านอารมณ์ในภาพรวมและองค์ประกอบรายด้านสูงกว่าค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ปกติของคนไทย โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านดี ที่มีคะแนนอยู่ในระดับสูงกว่าปกติเช่นกัน ซึ่งองค์ประกอบด้านดีประกอบไปด้วย องค์ประกอบย่อยเรื่องการควบคุมตนเอง ความเห็นใจผู้อื่นและความรับผิดชอบ อันเป็นคุณสมบัติที่นักศึกษาแพทย์ควรจะมีเป็นพื้นฐานเพื่อใช้ในการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วย และการที่นักศึกษาแพทย์มีคะแนนเรื่องการควบคุมตนเองมากกว่าเกณฑ์ปกตินั้น อาจเกิดจากที่นักศึกษาแพทย์ตระหนักว่าตนเองเป็นที่คาดหวังของสังคม จึงพยายามควบคุมอารมณ์หรือความต้องการของตนเองและแสดงออกอย่างเหมาะสมเพื่อให้เป็นไปตามที่สังคมคาดหวังนอกจากนี้ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองที่มีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ปกติยังสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องคุณลักษณะแห่งวิชาชีพแพทย์ที่พึงประสงค์ ตามที่บอร์เรวี่ (Borrelli) และคณะ⁸ ที่กล่าวว่า การใช้ความคิดและความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะสัมพันธ์กับผู้ป่วยให้เป็นประโยชน์รวมถึงทักษะการสื่อสารในการรักษาเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้ป่วยมิใช่เพียงเพื่ออธิบายวิธีการรักษาตามที่ถูกกำหนดไว้เท่านั้น หากแต่เนื่องมาจากการเรียน

การสอนในวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า เป็นโรงเรียนแพทย์ทหารเพียงแห่งเดียวในประเทศไทยที่นักเรียนแพทย์ทหารต้องมีการเรียนการสอนทางด้านแพทยศาสตร์ศึกษาและการสอนตามแบบธรรมเนียมทหารซึ่งต้องรับความกดดันและต้องปรับตัวค่อนข้างสูงมากกว่านักศึกษาแพทย์จากสถาบันอื่นสอดคล้องกับการศึกษาของ ลาวัลย์ สุทธิภักดีและคณะ⁹ ได้ศึกษาเรื่องความชุกและสาเหตุของความเครียดในนักเรียนแพทย์ทหารและนักศึกษาแพทย์ทหารวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้าปี 2553 พบว่า นักเรียนแพทย์ทหารและนักศึกษาแพทย์ทหารวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้ามีความเครียดในระดับที่ส่งผลกระทบต่อดำเนินชีวิตประจำวัน โดยสาเหตุความเครียดที่ได้ให้ความคิดเห็นว่ายู่ในระดับมากคือประเพณีที่ปฏิบัติที่กระทำต่อกันมาระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง ภาระเรียนและวินัยทางทหารและ รปจ.นายทหารปกครองที่เข้มงวดเนื้อหาการเรียนที่มากเกินไป สอบบ่อยและขาดเวลาพักผ่อนจึงจะเห็นได้จากการที่นักเรียนแพทย์ทหารและนักศึกษา แพทย์เลือกตอบ “จริงมาก” เป็นส่วนใหญ่ในหัวข้อเวลาโกรธหรือไม่สบายใจฉันรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับฉันและเมื่อถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบ ฉันจะอธิบายเหตุผลจนผู้อื่นยอมรับได้ ซึ่งเป็นการควบคุมตนเองได้สำหรับมิติทางด้านเห็นใจผู้อื่น นักเรียนแพทย์ทหาร เมื่อทำผิดฉันสามารถกล่าวคำ “ขอโทษ” ผู้อื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับคุณสมบัตินด้านดีของความฉลาดทางด้านอารมณ์ คือ สามารถรู้อารมณ์และความต้องการของตนเองควบคุมอารมณ์และความต้องการได้และแสดงออกอย่างเหมาะสม²

องค์ประกอบทางด้านเก่ง อาจกล่าวได้ว่านักเรียนแพทย์ทหารชั้นปีที่ 5 มีคะแนนอยู่ในระดับเกณฑ์ปกติอาจเนื่องมาจากการเป็นนักเรียนแพทย์ในชั้นคลินิกมีการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์หรือคลุกคลีกับกลุ่มผู้ป่วยโดยตรง บทบาทความรับผิดชอบที่สูง การเรียนรู้วิธีการรักษาโรคต่างๆ อย่างลึกซึ้งมากขึ้น อาจทำให้มีความมั่นใจพร้อมที่จะเป็น

แพทย์ในอนาคต ดังเห็นได้จากนักเรียนแพทย์ทหารชั้นปีที่ 5 ส่วนใหญ่ตอบจริงมากในหัวข้อ “ฉันรู้สึกมีคุณค่าเมื่อได้ทำสิ่งต่างๆอย่างเต็มความสามารถ” และตอบค่อนข้างจริงในหัวข้อ “เมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรคและความผิดหวังฉันก็จะไม่ยอมแพ้และแม้จะเป็นงานยากฉันก็มั่นใจว่าสามารถทำได้” ซึ่งก็คือองค์ประกอบการมีแรงจูงใจซึ่งเป็นความฉลาดทางด้านอารมณ์ด้านเก่ง²

การเรียนภาคทฤษฎีและได้ปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของภาควิชาต่างๆ ทำให้นักเรียนแพทย์ทหารได้พบกับบุคลากรหลายระดับชั้นและหลากหลายวิชาชีพ แต่ละสถานที่ก็จะมีการเปรียบเทียบที่แตกต่างกันไปตามภาควิชาและหอผู้ป่วยการได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงในการดูแลผู้ป่วย อาจทำให้นักเรียนแพทย์ทหารชั้นปีที่ 5 ได้เรียนรู้หลักในการตัดสินใจแก้ปัญหา โดยจะเห็นได้จากการที่นักเรียนแพทย์ทหารชั้นปีที่ 5 ส่วนใหญ่ตอบจริงมากในข้อ “ทุกปัญหามักมีทางออกเสมอ” และ “ฉันทำในสิ่งที่ต้องการ โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน” และค่อนข้างจริงในหัวข้อ “เมื่อต้องทำอะไรหลายอย่างในเวลาเดียวกันฉันตัดสินใจได้ว่าทำอะไรก่อนหลัง” ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา

องค์ประกอบด้านสุข เมื่อแยกพิจารณาองค์ประกอบรายด้านพบว่า ด้านสุขของนักเรียนแพทย์ทหารชั้นปีที่ 5 นั้นมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับเกณฑ์ปกติซึ่งต่างจากผลการศึกษาที่ศึกษาในนักศึกษาแพทย์ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น⁷ พบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าเกณฑ์ปกติ แต่พบว่ามีความเครียดองค์ประกอบทางด้านความสุขต่ำที่สุด อันเนื่องมาจากการเรียนที่ค่อนข้างหนักและมีการแข่งขันที่สูง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามีความแตกต่างที่ในกลุ่มนี้ เนื่องจากการเรียนแพทย์ในชั้นคลินิก เมื่อนักเรียนแพทย์ทหารชั้นปีที่ 5 ได้ขึ้นปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยมักได้รับคำยกย่องและยอมรับจากผู้ป่วย นักเรียนแพทย์ทหารย่อมเกิดความภาคภูมิใจดังเห็นได้จาก หัวข้อความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข มีคะแนนในเกณฑ์ปกติในหัวข้อการภูมิใจในตนเองโดยมี

คะแนนจริงมากในข้อฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ดีที่สุดในหัวข้อความพึงพอใจในชีวิต มีคะแนนค่อนข้างจริงและจริงมากในหัวข้อฉันพอใจกับสิ่งที่ฉันเป็นอยู่ และไม่จริงเป็นส่วนมากในหัวข้อฉันรู้สึกไม่พอใจที่ผู้อื่นได้รับสิ่งๆ มากกว่าฉันและมีคะแนนเกณฑ์ปกติในหัวข้อมีความสงบทางใจจากมีคะแนนส่วนใหญ่จริงมากในหัวข้อเมื่อว่างวันจากภาระหน้าที่ฉันจะทำในสิ่งที่ฉันชอบ และคะแนนค่อนข้างมากเป็นส่วนใหญ่ในหัวข้อเมื่อรู้สึกไม่สบายใจฉันมีวิธีผ่อนคลายอารมณ์ได้ และฉันสามารถผ่อนคลายตนเองได้แม้จะเหน็ดเหนื่อยจากภาระหน้าที่ซึ่งเป็นการผ่อนคลายจากความเครียดในชีวิตประจำวัน และจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงส่งผลให้คะแนนองค์ประกอบทางด้านความสุขของนักเรียนแพทย์ทหารอยู่ในเกณฑ์ปกติ

เพราะความฉลาดทางด้านอารมณ์เป็นสิ่งที่พัฒนาได้ ไม่ได้ถูกกำหนดตายตัวจากพันธุกรรม และไม่ได้มีการพัฒนามากในช่วงวัยเด็กตอนต้น เหมือนความฉลาดทางปัญญา (IQ) แต่เกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นทุกคนจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์⁷ นอกจากนี้มีหลายปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความฉลาดทางด้านอารมณ์ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ควรได้รับการส่งเสริมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์ของนักเรียนแพทย์ทหารต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. สุธีร์ อินตะประเสริฐและคณะ ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความฉลาดทางด้านอารมณ์และระดับความเครียดของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2546; 48: 231-8
2. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, อีคิว: ความฉลาดทางด้านอารมณ์, 2543
3. Gibbs Nancy the EQ factors. Time; 1995 9: 24-31
4. Goleman, D. Emotional intelligence: Why it can matter more IQ. New York: Bantam Book, 1995
5. Medical Council, Ministry of Public Health, Complain in medical ethic acceptance. Available from <http://www.tmc.or.th>. [Cited, Aug 22, 2012]. อ้างใน กุลนิตา เต็มชวลาและสุวรรณี พุทธิศรี ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความฉลาดทางด้านอารมณ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับมัธยมปลาย (คะแนน O-NET และคะแนน กสพท.) ของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนแพทย์แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครวารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2555
6. Keawkongwan S. 6-occupational type' personality characters in Thai students (laws, Computers, Medicines, Humanities, Engineers and Economics) from Myer Briggs Type indicator (MBTI) (Thesis). Bangkok: Psychology Department, Arts Faculty, Thammasat University, 2001
7. ภรณ์ เอื้อจรัสพันธุ์และคณะ ระดับความฉลาดทางด้านอารมณ์ของนักศึกษาแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2549
8. Borrell CF. Suchman A, Epstein R. The biopsychosocial model 25 years later: principles, practice and scientific inquiry. Ann Fam Med 2004;2:576-82
9. ลาวัลย์ สุทธิกมลและคณะ ความชุกและสาเหตุความเครียดในนักเรียนแพทย์ทหารและนักศึกษาแพทย์วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ปี 2553 วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 55 (4) 329-336